

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ

Αθήνα, 19 Οκτωβρίου 1996

Ο Πρωθυπουργός και Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ Κώστας Σημίτης, κλείνοντας τις εργασίες της 3^{ης} Συνόδου της Κεντρικής Επιτροπής του Κινήματος, είπε τα εξής:

«Άκουσα με προσοχή πολλούς συντρόφους, διάβασα και στον Τύπο παρεμβάσεις οι οποίες έγιναν όταν δεν ήμουν εδώ.

- Νομίζω η διαπίστωσή μας μπορεί να είναι ότι οι παρατηρήσεις οι οποίες έγιναν στην Κεντρική Επιτροπή, εντάσσονται στο γενικό πλαίσιο, το οποίο περιέγραψε η εισήγηση του Εκτελεστικού Γραφείου.
- Μπορεί να υπήρχαν αρκετές και μερικές φορές σημαντικές διαφοροποιήσεις. Όμως, η γενική κατεύθυνση των σχολίων ήταν προς την ίδια κατεύθυνση, την οποία περιέγραψε η εισήγηση, η οποία έγινε από το Εκτελεστικό Γραφείο.

*Σε μια παρατήρηση η οποία έγινε, θα ήθελα να κάνω ένα σχόλιο: Ειπώθηκε ότι η νίκη, την οποία είχαμε σε αυτές τις εκλογές, ήταν μια «πύρρειος νίκη». Δηλαδή, μια νίκη η οποία στην ουσία είναι μια ήττα.

- Προσπάθησα να εξηγήσω στην εισήγησή μου ότι το εκλογικό αποτέλεσμα πρέπει να κρίνεται μέσα σ' ένα πολιτικό πλαίσιο. Μέσα σ' ένα περιβάλλον να εξετάζονται οι τάσεις, οι δυναμικές. Να εξετάζεται ο πολιτικός στόχος και αν επιτύχαμε αυτόν τον πολιτικό στόχο.
- Εάν στεκόμαστε μόνο σε αριθμούς, εάν στεκόμαστε μόνο σε στατιστικές, μπορούμε να οδηγηθούμε σε πολύ λανθασμένα συμπεράσματα ή μπορούμε να οδηγηθούμε (και συνήθως έτσι γίνεται) σε συμπεράσματα, τα οποία δεν έχουν καμμία αξία.
- Μπορούμε να παίξουμε με τους αριθμούς και θα σας φέρω εγώ ένα παράδειγμα: Το 1981 το ΠΑΣΟΚ κέρδισε με 48%. Η Νέα Δημοκρατία είχε 36%. Η διαφορά ήταν 12 μονάδες. Μετά από τέσσερα χρόνια, το 1985, το ΠΑΣΟΚ πήρε 45% (έχασε 3 μονάδες), η Νέα Δημοκρατία πήρε 41% (κέρδισε 5 μονάδες). Η διαφορά τους ήταν τέσσερις μονάδες,

δηλαδή η διαφορά μειώθηκε κατά οκτώ μονάδες. Πιστεύω θα ήταν αστείο να ισχυριστεί κανείς (και κανένας τότε δεν το ισχυρίστηκε) ότι ήταν μια ήττα του ΠΑΣΟΚ, διότι μειώθηκε έτσι πολύ η διαφορά ή γιατί αύξησε η Νέα Δημοκρατία τη δύναμή της από το 36% στο 41%.

- Όπως και κανένας το 1981 δεν ισχυρίστηκε ότι το 48% είναι επικίνδυνο, γιατί είναι ένας «εισοδισμός» της Δεξιάς, ο οποίος θα αλλάξει το χαρακτήρα του Κινήματός μας. Και θυμίζω ότι τότε (και πρέπει να το βλέπουμε πιστεύω έτσι και τώρα) λέγαμε ότι ήμασταν αντιμέτωποι με την συντηρητική παράταξη.

- Και το να κερδίζουμε ψήφους από τη συντηρητική παράταξη, το να συρρικνώνουμε τη συντηρητική παράταξη, είναι θετικό. Δεν είναι αρνητικό. Αρνητικό είναι, εάν χάνουμε στη συντηρητική παράταξη. Και δεν χάσαμε προς τη συντηρητική παράταξη.

- Ποιοι ήρθαν από τη Δεξιά; Ήρθαν από τη Δεξιά (αυτό το οποίο όλες οι αναλύσεις λένε) οι κυμαινόμενοι ψηφοφόροι. Ξέρουμε ότι είναι ένα 6% με 8% και από αυτούς κερδίσαμε. Δεν είναι «δανεικοί» ψηφοφόροι, «δανεικοί» ψηφοφόροι, στους οποίους πρέπει να πούμε ότι «δεν σας θέλουμε».

- Ποιοι πήγαν στην Αριστερά; Στην εκτός από το ΠΑΣΟΚ Αριστερά πήγαν εκείνοι οι οποίοι δεν ήσαν σύμφωνοι με οικονομικές πολιτικές που ακολουθήσαμε, με κοινωνικές πολιτικές που ακολουθήσαμε. Δεν ήσαν σύμφωνοι με πρακτικές πολιτικές τις οποίες εφαρμόσαμε, δεν ήσαν σύμφωνοι με πολλά από αυτά που κάναμε.

- Είναι σωστό (και το είπα στην εισήγηση) ότι πρέπει να αναλύσουμε αυτήν τη συμπεριφορά. Αλλά πρώτα πρέπει να κρατήσουμε και να συγκρατήσουμε ότι το, πολιτικά, σημαντικό που επιδιώξαμε να πετύχουμε σε αυτές τις εκλογές, είναι να διατηρήσουμε τις πρωτοβουλίες, να είμαστε κυρίαρχοι στο «παιγνίδι» και για τα επόμενα τέσσερα χρόνια. Και αυτό το πετύχαμε. Και επειδή το πετύχαμε, οι εκλογές αυτές έδωσαν μια μεγάλη νίκη στο ΠΑΣΟΚ. Πετύχαμε να είμαστε για τα επόμενα τέσσερα χρόνια οι κυρίαρχοι του «παιγνιδιού». Όσο και να είναι μια απλοποίηση αυτό, είναι σε ορισμένο βαθμό μια πραγματικότητα.

*Τώρα, όσον αφορά όλους αυτούς οι οποίοι τήρησαν την κριτική στάση απέναντί μας, όσους έφυγαν, όσους δυσαρεστήθηκαν, δεν υπάρχει παρά μια απάντηση: Θα τους κερδίσουμε, θα τους εντάξουμε και πάλι στη βάση μας.

- Μπορούμε να **διευρύνουμε** τη βάση μας, εάν **δράσουμε**. Εάν **δράσουμε** προς την κατεύθυνση, την οποία έχουμε πει. Γιατί πολλά από αυτά που ειπώθηκαν για την κοινωνική πολιτική, για την κοινωνική δικαιοσύνη, για την καταπολέμηση των ανισοτήτων, για τις περισσότερες ευκαιρίες, είναι μέσα στα προγράμματά μας, είναι μέσα στις προθέσεις μας, είναι μέσα στις επιδιώξεις μας. Αρκεί να τα κάνουμε, αρκεί να εφαρμόσουμε το Πρόγραμμά μας.

- **Δράση** σημαίνει ότι πρέπει να υπάρχει έργο με αποτέλεσμα στο βιοτικό επίπεδο, στην απασχόληση, στην καθημερινότητα.

- **Δράση** σημαίνει ότι πρέπει να τάμουμε μερικά από τα σημαντικά προβλήματα της ελληνικής κοινωνίας. Να μην έχουμε διστακτικότητα. Να διαμορφώσουμε μια κοινωνία με κατευθύνσεις οι οποίες ανταποκρίνονται στα συμφέροντα του εργαζόμενου λαού και της μεγάλης μάζας. Αυτό να κάνουμε και θα τους κερδίσουμε όλους αυτούς.

*Και όσον αφορά τα **προβλήματα**, θέλω πάλι να τονίσω -γιατί δεν πρέπει να το ξεχνάμε- και από μερικές παρεμβάσεις δημιουργείται η εντύπωση ότι τώρα, το 1996, είμαστε περίπου στα ίδια προβλήματα, όπως το '85 ή το '81. Είμαστε σε άλλη κατάσταση, είμαστε σε άλλο περιβάλλον.

- Ήμουν τέσσερα χρόνια Υπουργός Γεωργίας. Εάν μιλούσα τότε για την «GATT» (που ανέφερε ο σύντροφος Βασιλακάκης), κανένας αγρότης δεν θα καταλάβαινε περί τίνας πρόκειται. Η «GATT» υπήρχε, αλλά η «GATT» μετεξελίχθη. Η «GATT» έγινε άλλη «GATT» από αυτή που ήταν τότε και γι' αυτό είναι πρόβλημα και γι' αυτό πρέπει να το αντιμετωπίσουμε. **Και γι' αυτό ένα από τα κύρια θέματά μας είναι η αγροτική πολιτική τώρα υπό διαφορετικές προϋποθέσεις, απ' ό,τι ήταν από το '81 μέχρι το '85.**

- Η το «εύρω» και το ενιαίο νόμισμα ήταν παλιά γνωστό; Δεν θέτει νέα προβλήματα;

- Γι' αυτό, λοιπόν, μιλάμε ότι είναι μια **νέα εποχή** και πρέπει να εφαρμόσουμε **νέες πολιτικές**.

***Νέες πολιτικές** με βάση τις αρχές μας, με βάση τους στόχους, τις επιδιώξεις όπως τις έχουμε διαγράψει. Και με βάση, βέβαια, το τι θέλουμε να πετύχουμε για τον τόπο και ποιους εκπροσωπούμε.

- Αλλά δεν εκπροσωπούμε μια συγκεκριμένη, περιορισμένη ομάδα. **Εκπροσωπούμε την τεράστια πλειοψηφία του εργαζόμενου ελληνικού λαού, του ελληνικού λαού. Και εξετάσεις δίνουμε σε ολόκληρο τον ελληνικό λαό και εργαζόμαστε για ολόκληρο τον ελληνικό λαό.** Και βεβαίως -όπως είπαμε- με κριτήρια τις δικές μας αρχές και τις δικές μας επιδιώξεις.

- Σημασία έχει, λοιπόν, τι θα κάνουμε. Στο τι θα κάνουμε, αναφέρθηκα στην εισήγησή μου, στο Πρόγραμμά μας, στην πολιτική που έχουμε διαγράψει με τις Προγραμματικές Δηλώσεις.

***Παράλληλα, όμως, όπως τονίστηκε από πολλούς αγορητές, πρέπει να υπάρχει ενότητα ανάμεσα στο Κόμμα και στην Κυβέρνηση.**

- **Πρέπει να ασχοληθούμε και στο κόμμα** -που δεν το έχουμε κάνει τόσο καιρό- **με την πολιτική.** Να ασχοληθούμε. Και βεβαίως αυτό είναι δύσκολο. Και βεβαίως αυτό χρειάζεται προσπάθεια και δεν είναι κάτι εύκολο. Δεν είναι μια διαταγή του Εκτελεστικού Γραφείου ή του Προέδρου τι γίνεται. Θα είναι αποτέλεσμα της προσπάθειας όλων μας.

- Και πρέπει αυτό το οποίο δεν είχαμε κάνει σε ικανοποιητικό βαθμό μέχρι σήμερα (υπάρχουν εξαιρέσεις -αναφέρθηκε το θέμα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης- υπάρχουν και άλλες και σημαντικές εξαιρέσεις), αυτό πρέπει να το κάνουμε με τρόπο ώστε να συμβάλλουμε στη λύση των προβλημάτων.

- Ήμουν για αρκετό καιρό στην επιτροπή η οποία ησχολείτο με τα θέματα Παιδείας στο κόμμα και θυμάμαι ότι στην αρχή αυτό το οποίο διαμορφώσαμε ως «σκαρίφημα» προγράμματος ήταν ένα άθροισμα συντεχνιακών ή προσωπικών αιτημάτων. Δεν ήταν πολιτική. Αυτό δεν είναι πολιτική του κόμματος.

- Πολιτική του κόμματος είναι μια πολιτική που εξυπηρετεί (όπως είπα) τα συμφέροντα του λαού, αλλάζει κοινωνικές δομές, βελτιώνει τις λειτουργίες, βελτιώνει το βιοτικό επίπεδο, τις συνθήκες ζωής. Και χρειάστηκε πολύς καιρός τότε (ένας χρόνος και) δουλειάς από την επιτροπή αυτή για να έρθουμε στο σημείο εκείνο, ώστε να έχουμε διαμορφώσει ένα πρόγραμμα το οποίο και τελικά τυπώθηκε. Και τα πρόγραμμα αυτό έχει πολλές ελλείψεις ακόμα, διότι το τμήμα εκείνο, το οποίο αφορούσε τα οικονομικά και τον προϋπολογισμό, ήταν αρκετά ελαττωματικό, «λειψό».
- Λοιπόν, πολιτική μέσα από το κόμμα. Γι' αυτό πρέπει να λειτουργήσουν οι τομείς πολιτικής. Πολιτική μέσα από το κόμμα η οποία θα συμβάλλει στους στόχους που έχουμε.

*Και χρειάζονται **νέες λύσεις**. Υπάρχουν πολλές απλοϊκές αντιλήψεις μεταξύ μας. Και εγώ θα αναφέρω ως παράδειγμα απλοϊκών αντιλήψεων όλη αυτή τη συζήτηση που έγινε για τους συνταξιούχους. Υπήρχε η άποψη, για να κάνουμε κάποια βήματα στο να αντιμετωπίσουμε -μερικά- το πρόβλημα των χαμηλοσυνταξιούχων, να δώσουμε σε όλους τους συνταξιούχους του ΙΚΑ ένα ποσό. Μα, οι συνταξιούχοι του ΙΚΑ διακρίνονται σε πολλές κατηγορίες: Σε αυτούς που παίρνουν υψηλή και σε αυτούς που παίρνουν χαμηλή σύνταξη. Και χρειάστηκε αρκετός κόπος και αρκετή συζήτηση να διαμορφώσουμε ένα νέο σύστημα, που βοηθούσε συγκεκριμένα εκείνους που ήταν πιο φτωχοί.

- Χρειάζονται λοιπόν και **νέες λύσεις** και αυτές πρέπει να τις βρούμε. Συμφωνώ με τις προτάσεις, οι οποίες έγιναν (άλλωστε, το έχουμε πει στο Εκτελεστικό Γραφείο) ότι πρέπει να πραγματοποιηθούν Ειδικές Σύνοδοι της Κεντρικής Επιτροπής με βάση την προεργασία που θα γίνει και για την οικονομική και για την κοινωνική και για την εξωτερική πολιτική. Θα προσέθετα, επίσης, για την Παιδεία, για όλα τα σημαντικά θέματα τα οποία μας απασχολούν. Να τα συζητήσουμε, εδώ, πολύπλευρα. Να τα δούμε μαζί.

- Και όσον αφορά **την οικονομική πολιτική**, θα υπάρξει προετοιμασία από το Εκτελεστικό Γραφείο για να διαμορφώσουμε το πλαίσιο της συζήτησης, που θα κάνουμε εδώ.

- Ένα στοιχείο, λοιπόν, είναι η **διαμόρφωση της πολιτικής**.

*Ένα άλλο στοιχείο που θέλω να τονίσω είναι η **κοινωνική κινητοποίηση**. Η οργανωμένη παρουσία του κόμματος παντού, η παρέμβαση του κόμματος. Να εξηγούμε πολιτικές, αλλά να δεχόμαστε και πληροφόρηση, να δεχόμαστε τις αντιδράσεις και να κάνουμε τις συνθέσεις που πρέπει. Γι' αυτό χρειαζόμαστε ένα κόμμα, που **δεν** είναι κόμμα «προυχόντων πολιτικής», αλλά ένα κόμμα στο οποίο συμμετέχουν πολλοί, ένα κόμμα το οποίο κινητοποιεί και εκφράζει την κοινωνία.

- Είχα, πριν χρόνια, μια συζήτηση στο Γαλλικό Σοσιαλιστικό Κόμμα, λίγο πριν από την κατάρρευσή του. Και όταν μίλησα με τους συντρόφους του Γαλλικού Σοσιαλιστικού Κόμματος πώς λειτουργεί το κόμμα εκεί, μου είπαν «μα, εδώ σε εμάς συμμετέχουν μονάχα εκείνοι που είναι σε αξιώματα, όσοι δεν είναι σε αξιώματα, δεν έρχονται». Τους είπα ότι αυτή είναι μια συνταγή αποτυχίας, όπως επιβεβαιώθηκε μετά η αποτυχία. Πρέπει να αποφύγουμε τέτοιες εξελίξεις, πρέπει να αποφύγουμε, δηλαδή, ένα κόμμα, όπου πάνε μονάχα εκείνοι οι οποίοι έχουν άμεσο προσωπικό συμφέρον.

- Και γι' αυτό πρέπει -όπως είπαμε- με τις **θεματικές οργανώσεις**, με άλλα σχήματα, με τις συνδέσεις με τα κοινωνικά κινήματα να κάνουμε **αυτό το κόμμα ζωντανό**. Είναι ένα μεγάλο έργο που έχουμε να κάνουμε.

- Και αυτό θέλω να επαναλάβω: Δεν μπορεί να είναι μόνο αποτέλεσμα μιας απόφασης, που θα πάρουμε εδώ. Χρειάζεται μια **κινητοποίηση όλων μας προς κάθε κατεύθυνση**. Και γι' αυτό θα συμφωνήσω και θα τονίσω όπως το έχω πει και άλλοτε, (το είπε ο σύντροφος Τσοχατζόπουλος στο τέλος): **Δεν περισσεύει κανείς. Είμαστε λίγοι γι' αυτή τη δουλειά**.

- Και επειδή είμαστε λίγοι, πρέπει να **συνεργαζόμαστε**, πρέπει να υπάρχει **συντροφικότητα**, πρέπει να υπάρχει **συλλογικότητα**, πρέπει να υπάρχει **κατανόηση ο ένας για τον άλλο**. Βεβαίως, υπάρχουν δυσκολίες. Βεβαίως, υπάρχουν προσωπικές αντιθέσεις. Υπήρξαν

αντιπαλότητες. Αλλά πρέπει να προσπαθήσουμε να τις ξεπεράσουμε. Να ξεπεράσουμε τους εαυτούς μας σε αυτήν την κατεύθυνση.

Ένα, λοιπόν, είναι η **αναδιάρθρωση του Κόμματος**.

*Και το δεύτερο που θέλω να επαναλάβω (γιατί το είπαν οι σύντροφοι) είναι και η **ιδεολογική συζήτηση**. Όχι, όμως, τυποποιημένη ιδεολογική συζήτηση, όχι ιδεολογική συζήτηση η οποία επαναλαμβάνει τα γνωστά «κλισέ». Τα προβλήματα είναι καινούργια και τα καινούργια προβλήματα απαιτούν νέους τρόπους προσέγγισης. Υπάρχουν ερωτήματα, στα οποία πρέπει να απαντάμε πειστικά.

- Είπα στην εισήγησή μου μερικά: Υπάρχει η ελεύθερη διακίνηση των κεφαλαίων, παγκόσμια. Αυτό δημιουργεί ένα νέο γεγονός. Μπορεί να μην μας αρέσει, αλλά δεν έχει σημασία μας αρέσει - δεν μας αρέσει. Μπορεί να κατηγορούμε το μονοπωλιακό κεφάλαιο γι' αυτά, αλλά δεν ωφελεί σε τίποτε. Πρέπει να δούμε τι κάνουμε συγκεκριμένα εμείς για να αντιμετωπίσουμε τις επιπτώσεις αυτού του γεγονότος.

- Η να το θέσω πιο θεωρητικά το ερώτημα: Τι μπορεί να γίνει ως εθνική οικονομική πολιτική σε μια εποχή, όπου υπάρχει παγκοσμιοποίηση της οικονομίας ή πόσο συμβιβάζεται ή ποιές μπορεί να είναι οι επιδιώξεις μιας εθνικής οικονομικής πολιτικής όταν ένα μεγάλο τμήμα της οικονομικής πολιτικής είναι διεθνική πολιτική; Ποιός έχει καθίσει εδώ από μας (και όχι μόνο σε εμάς, επισημαίνω εδώ δική μας αδυναμία) να δει ποιές είναι οι δυνατότητες οι οποίες θα υπάρχουν μεθαύριο, όταν γίνει η οικονομική και νομισματική ένωση της Ευρώπης; Πώς μπορεί να γίνει σοσιαλιστική πολιτική σε αυτό το πλαίσιο; Αυτό είναι ένα ερώτημα που δεν έχει βρει συγκεκριμένη διερεύνηση. Και αυτή τη συγκεκριμένη διερεύνηση πρέπει να κάνουμε, εάν θέλουμε να έχουμε πραγματικές απαντήσεις. Και όχι να αρκούμεθα σε γενικές καταγγελίες για τις εξελίξεις ή σε γενικές διαπιστώσεις ότι «δεν μας πάνε». «Δεν μας πάνε» ωραία! Αλλά εμείς είμαστε ένας μικρός χώρος και οι εξελίξεις κατευθύνονται από άλλους χώρους και μέσα σε αυτό το «παιγνίδι» πρέπει να «παίζουμε» και πρέπει να ξέρουμε πώς θα «παίζουμε». Αλλά να το καταλάβουμε ότι

μέσα σ' αυτό το «παιγνίδι» πρέπει να «παίζουμε» και να διαμορφώσουμε τα μέσα μας, τα όπλα μας, να διαγράψουμε τις δυνατότητές μας.

*Στα πιο συγκεκριμένα θέματα, βεβαίως, πρέπει να υπάρχει μια απολογιστική έκθεση του κόμματος για τις εκλογικές δαπάνες τους κόμματος. Όσον αφορά την πρόταση, η Επιτροπή Δεοντολογίας να εξετάσει τις δαπάνες του κάθε υποψήφιου, θα ήμουν ιδιαίτερα προσεκτικός. Υπάρχει μια διαδικασία η οποία προβλέπεται από το νόμο, υπάρχουν πολιτειακά όργανα τα οποία θα αναλάβουν αυτό το ρόλο. Και μπορούμε να δημιουργήσουμε συγχύσεις, εάν και εμείς ξεκινήσουμε τέτοιες διαδικασίες. Βεβαίως, αφού γίνει ο έλεγχος ή ό,τι προβλέπει ο νόμος (γιατί δεν είμαι ακριβώς ενήμερος ή δεν θυμάμαι το τι προβλέπει ο νόμος σχετικά με τους υποψήφιους) αφού γίνει, λοιπόν, ό,τι προβλέπει ο νόμος, τα όργανα του κόμματος να επιληφθούν εκείνων των περιπτώσεων, οι οποίες θα επισημανθούν ότι έχουν προβλήματα.

*Έχουμε **ευκαιρίες**, έχουμε **μεγάλες ευκαιρίες αυτή τη στιγμή** (τα Βαλκάνια, η Ευρωπαϊκή Ενοποίηση) τις έχουμε αναφέρει.

- Ευκαιρίες δεν σημαίνει μια κατάσταση, όπου όλα είναι εύκολα.
- Ευκαιρίες δεν σημαίνει ότι όλα θα τρέξουν και δεν θα χρειάζονται προσπάθειες ή δεν θα υπάρχουν δυσκολίες. Θα υπάρχουν πάρα πολύ μεγάλες δυσκολίες. Γιατί όλα αυτά τα προβλήματα που αναφέρατε (και εσείς και το Εκτελεστικό Γραφείο και εγώ) η «GATT», η Ευρωπαϊκή Ενοποίηση, τα ελληνο-τουρκικά, όλα αυτά τα προβλήματα είναι πολύ δύσκολα προβλήματα να αντιμετωπισθούν. Αλλά, μέσα σε αυτό το πολύ δύσκολο πλαίσιο, **σήμερα, τώρα**, υπάρχει δυνατότητα να κάνουμε κάτι διαφορετικό. Και αυτό πρέπει να το εκμεταλλευθούμε.

*Και θα κλείσω τονίζοντας και εγώ όπως είπα και στην εισήγησή μου (όπως είπε και ο σύντροφος Τόγιας) ότι μπορούμε τα τέσσερα αυτά χρόνια να κερδίσουμε **ιδεολογική και πολιτική ηγεμονία**. Και εάν κερδίσουμε **πολιτική και ιδεολογική ηγεμονία**, τότε θα μπορούμε να κυριαρχήσουμε ως παράταξη για πολλά χρόνια ακόμη στο ελληνικό πολιτικό σκηνικό.

- Η άλλη δυνατότητα είναι ένα ΠΑΣΟΚ που θα σβήνει σιγά-σιγά, όλο και περισσότερο θα χάνει τη δύναμή του.
- Το πρώτο: Το ΠΑΣΟΚ το οποίο κερδίζει την **ηγemonία**, δίνει ευκαιρίες και δυνατότητες σε όλους αυτούς που εκπροσωπούμε, δίνει ευκαιρίες και δυνατότητες σε όλους εμάς.
- Το άλλο: Το ΠΑΣΟΚ που φθίνει, είναι ένα ΠΑΣΟΚ το οποίο θα διακρίνεται από τις αντιπαλότητες εσωστρεφών ομάδων.

*Ας μην έχουμε, λοιπόν, μια -θα έλεγα- «μίζερη» ή απαισιόδοξη αντιμετώπιση.

- Ας δούμε ότι αυτή τη στιγμή ανοίγεται μια νέα εποχή μπροστά μας.
- Ας δούμε ότι χάρη στις προσπάθειες, τις οποίες κάναμε τόσα χρόνια, στην αυγή αυτής της νέας εποχής εμείς έχουμε στα χέρια μας τη δυνατότητα να καθορίσουμε αυτή την εποχή.

*Και αυτή τη μεγάλη ευκαιρία ας την εκμεταλλευθούμε.

- Ας παλέψουμε να δώσουμε τη δική μας τη σφραγίδα **στην Ελλάδα της σύγχρονης εποχής.**

Σας ευχαριστώ».